

**MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 1998**

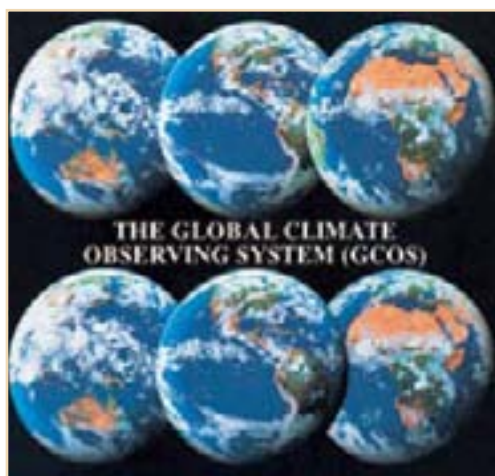
*Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky*

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 1998**

*Slovenská agentúra
životného prostredia*

Komplexný environmentálny monitorovací a informačný systém

Celoplošný monitorovací systém v životnom prostredí

Koncepcia monitorovacieho systému životného prostredia územia Slovenskej republiky (SR) prijatá uznesením vlády SR č.449 z 26. mája 1992 definuje monitoring životného prostredia (ŽP) ako „systematické, dôsledne v čase a priestore definované pozorovanie presne určených charakteristík (*atribútov*) zložiek životného prostredia, alebo ich vplyvov na pôsobiacich (*spravidla v bodoch, tvoriacich monitorovaciú sieť*), ktoré s určitou mierou vypovedacej schopnosti reprezentujú sledovanú oblasť a v súhrne potom väčší územný celok“.

Monitoring životného prostredia je realizovaný na troch úrovniach:

- celoplošný monitoring
- regionálny monitoring
- lokálny, resp. účelový monitoring.

Celoplošný monitoring životného prostredia Slovenskej republiky je založený na relatívne stabilnom monitorovacom systéme, pokrývajúcom územie SR ako celok.

Regionálny monitoring je trvalý, resp. len časovo obmedzený, priestorovo ohraničený monitorovací systém, zameraný na konkrétny región.

Lokálny, resp. účelový monitoring predstavuje časovo ohraničený monitoring, zameraný na sledovanie významného javu, prvku, alebo dopadov ľudských aktivít na životné prostredie.

Rozhodujúcim monitorovacím systémom životného prostredia je celoplošný monitorovací systém životného prostredia, ktorý je členený podľa sledovanej zložky životného prostredia do *čiasťkových monitorovacích systémov (ČMS)*.

ČMS	garant	Stredisko ČMS
a) ovzdušie	MŽP SR	Slovenský hydrometeorologický ústav, Bratislava
b) voda	MŽP SR	Slovenský hydrometeorologický ústav, Bratislava
c) biota	MŽP SR	Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica
d) odpady	MŽP SR	Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica
e) osídlenie	MŽP SR	Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica
f) využitie územia	MŽP SR	Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica
g) geologické faktory	MŽP SR	Geologická služba SR, Bratislava
h) pôda	MP SR	Výskumný ústav pôdnej úrodnosti, Bratislava
i) lesy	MP SR	Lesnícky výskumný ústav, Zvolen
j) cudzorodé látky v potravinách a krmivách	MP SR	Výskumný ústav potravinársky, Bratislava
k) záťaž obyvateľstva faktormi prostredia	MZ SR	Štátny zdravotný ústav SR, Bratislava
l) žiarenie a iné fyzikálne polia	MZ SR	Štátny zdravotný ústav SR, Bratislava
m) meteorológia a klimatológia	MŽP SR	Slovenský hydrometeorologický ústav, Bratislava

Koordinačno-metodickú funkciu celoplošného monitoringu zabezpečuje MŽP SR, predovšetkým prostredníctvom **Koordinačnej rady monitoringu životného prostredia**. Tvoria ju odborní a riadiaci pracovníci z oblasti životného prostredia, zastupujúci jednotlivé rezorty vo funkcii garantov ČMS.

Monitorovací systém životného prostredia SR je budovaný vo väzbe na **Rezortný informačný systém (RIS)** a jeho časť - Informačný systém o životnom prostredí, čo vyplýva z Konceptie RIS-u schválenej MŽP SR v roku 1995. Informačná nadstavba monitorovacieho systému je budovaná podľa projektu **Informačného systému monitoringu**. Informácie, získané v jednotlivých ČMS sa stávajú súčasťou Informačného systému monitoringu.

Tabuľka č. 1: Prehľad finančných prostriedkov poskytnutých jednotlivými rezortmi (mil. Sk)

Rezort	kapitálové			bežné		
	požadované	skutočnosť	%	požadované	skutočnosť	%
MŽP SR	164,87	14,08	8,54	81,06	58,73	72,46
MP SR	0,00	0,00	0,00	31,05	29,95	96,44
MZ SR	20,70	0,00	0,00	12,50	0,00	0,00
Spolu	185,57	14,08	7,59	124,61	88,67	71,16

Zdroj: MŽP SR

Rozbor stavu realizácie zámerov projektov celoplošného monitorovacieho systému a vykonávaných monitorovacích činností za rok 1998 vedie k nasledovným záverom:

- V dostatočnej miere sa nerealizovalo budovanie celoplošného monitorovacieho systému z dôvodu nedostatku disponibilných kapitálových prostriedkov.
- V rezorte MP SR bola najvyššia miera funkčnosti monitorovacích aktivít a bolo primerane zabezpečené financovanie ČMS Pôda, Lesy a Cudzorodé látky v potravinách a krmivách.
- V častiach celoplošného monitorovacieho systému ČMS Ovzdušie a ČMS Voda sa prejavila kritická situácia vo finančnom zabezpečovaní prevádzky monitorovania ovzdušia a vody.
- V ČMS Voda sa nerealizoval monitoring v 5 subsystémoch.
- V rezorte MZ SR neboli pridelené žiadne finančné prostriedky pre ČMS Žiarenie a iné fyzikálne polia a ČMS Závaž obyvatel'stva faktormi prostredia.

V roku 1998 vláda SR v Programovom vyhlásení vyjadrila podporu dobudovaniu komplexného monitorovacieho a informačného systému o ŽP.

Rezortný informačný systém MŽP SR

MŽP SR v oblasti informatiky zabezpečovalo nasledujúce úlohy:

- Budovanie a zabezpečovanie prevádzky distribuovaného informačného systému o životnom prostredí SR v spolupráci s ďalšími rezortmi - prevádzkovateľmi významných informačných zdrojov o stave ŽP.
- Koordinovanie zavádzania jednotného informačného systému o životnom prostredí SR v úradoch - odboroch životného prostredia a v organizáciách rezortu.
- Zabezpečovanie kompatibility jednotného informačného systému o životnom prostredí SR s analogickými zahraničnými informačnými systémami.

V roku 1998 pokračovali práce na nasledujúcich subsystémoch RIS-u:

Komunikačný systém RIS-u (ŽPNet)

ŽPNet zabezpečuje prepojenie rezortných organizácií MŽP SR: MŽP SR, Štátny fond životného prostredia (ŠFŽP SR), Slovenskú inšpekciu životného prostredia (SIŽP), Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ), Správu národných parkov (SNP), Správu slovenských jaskýň (SSJ), Geologickú službu SR (GS SR), Slovenskú agentúru životného prostredia (SAŽP) a Výskumnú stanicu ŠL TANAP-u. Do konca roka 1998 boli prepojené všetky uvedené organizácie okrem nasledujúcich:

- MŽP SR - uzol je vybudovaný, na prepojenie lokálnej počítačovej siete ministerstva je potrebný súhlas Úradu vlády, ktorý je gestorom počítačovej siete ústredných orgánov štátnej správy - GOVNET,
- SHMÚ - dobudovanie digitálneho okruhu závisí od Slovenských telekomunikácií a.s., kde je tento okruh objednaný,
- Geologická služba SR - uzol je funkčný, ale zatiaľ nie je zrealizované pripojenie do ŽPNet-u, nakoľko GS SR má pripojenie na Internet nekompatibilné s bezpečnostným modelom ŽPNet-u.

Metainformačný systém (Metainfo)

Návrh projektu metainformačného systému bol vypracovaný v júli 1997 podľa vyhlášky ŠÚ SR č.283/1996 Z.z., ktorou sa ustanovujú náležitosti projektu časti informačného systému a postup pri jeho vypracovávaní a schvaľovaní. V roku 1998 SAŽP pokračovala v realizácii projektu tvorby Metainformačného katalógu. Metainformácie boli publikované na domovskej internetovej stránke SAŽP (www.sazp.sk) ako aj na stránke národného servera SR Európskej environmentálnej informačnej siete (EIONET). Na tento server bol nainštalovaný software „Katalóg dátových zdrojov“ (CDS). CDS je komplexný nástroj pre zber metainformácií a ich publikovanie prostredníctvom Internetu.

Informačný systém monitoringu (ISM)

V roku 1997 sa začal pripravovať medzirezortný ISM, ktorý predpokladá prepojenie parciálnych informačných systémov jednotlivých ČMS do uceleného systému. Vypracovanie projektu ISM zabezpečoval riešiteľský tím zložený zo zástupcov jednotlivých ČMS, zástupcov SAŽP a MŽP SR. Projekt ISM navrhuje spôsob realizácie distribuovaného, GIS orientovaného informačného systému, integrujúceho existujúce parciálne informačné systémy tvorené z údajov z monitoringu. V roku 1998 boli v rámci jednotlivých stredísk ČMS vytvorené a prezentované WEB stránky so základnými informáciami o činnosti jednotlivých ČMS. V súčasnosti je projekt na internom pripomienkovom konaní na MŽP SR a v ďalšom období sa navrhuje vzájomné sprístupňovanie informácií z monitoringu podľa príslušných prístupových práv.

Informačný systém o území (ISÚ)

Projekt ISÚ bol vypracovaný v rozsahu jeho rezortnej časti, t.j. bola urobená analýza dátových zdrojov v rámci rezortu MŽP SR s určením potrebných vrstiev a stanovením okruhov využitia. Po zapracovaní pripomienok z vnútorného pripomienkového konania na MŽP SR sa pokračuje na špecifikácii častí databáz za jednotlivé informačné vrstvy, ktoré sú v pôsobnosti rezortu MŽP SR.

Informačný systém odborov životného prostredia (ISOŽP)

Projekt ISOŽP bol vypracovaný v zmysle Konceptie rezortného informačného systému MŽP SR a schválený Radou vlády SR pre informatiku ako prvý projekt podľa zákona NR SR č. 261/1995 Z.z. o Štátnom informačnom systéme. Cieľom projektu je automatizácia odborných činností odborov životného prostredia okresných a krajských úradov, skvalitnenie a skrátenie rozhodovacieho procesu, prenos informácií potrebných pre vrcholové riadenie a zabezpečenie informačných tokov do iných informačných systémov.

V roku 1998 pokračovala realizácia projektu v jednotlivých subsystémoch projektu - ovzdušie, voda, príroda, odpady, stavby, vplyvy, dotácie, kontrola - menej intenzívne, keďže neboli splnené všetky úlohy odsúhlasené projektovou radou v máji roku 1998. Hlavným problémom pri realizácii projektu bolo nedostatočné zabezpečenie okresných a krajských úradov, odborov životného prostredia, výpočtovou technikou.

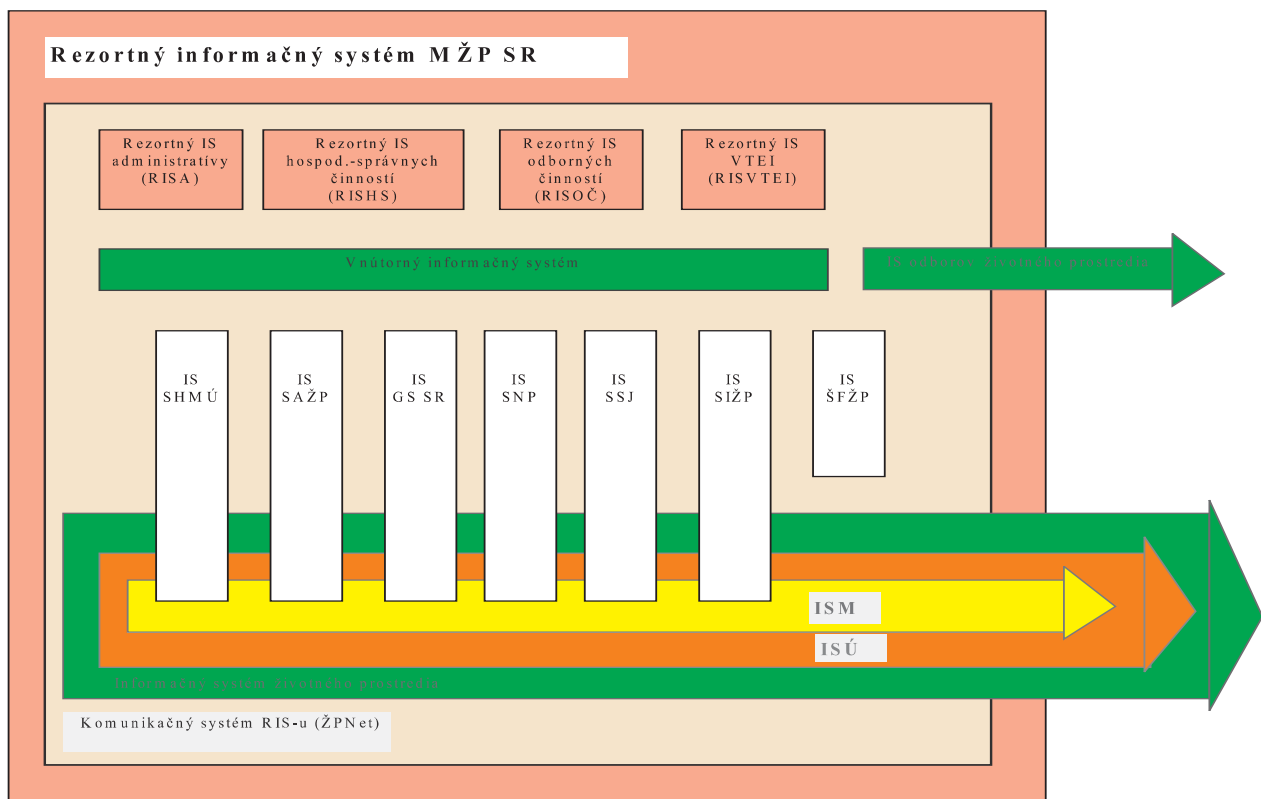
Vnútrotný informačný systém MŽP SR (VIS)

V roku 1996 bola schválená Konceptia budovania vnútrotného informačného systému MŽP SR ako jedného zo subsystémov Rezortného informačného systému. Základom pre realizáciu koncepcie sa stalo technické a programové vybavenie zabezpečené prostredníctvom projektu PHARE - EU/94/ISS/26 - Inštitucionálne posilnenie MŽP SR. Z prostriedkov PHARE boli technicky zabezpečené a sieťovo prepojené tri sekcie ministerstva. V rámci projektu bolo ďalej vyvinuté aplikačné programové vybavenie pre spracovanie všetkých zásadných dokumentov odborov, ktoré boli zahrnuté do spomínaného projektu.

V roku 1998 sa pokračovalo v realizácii technického zabezpečovania ďalších sekcií ministerstva, avšak s krátenými finančnými prostriedkami.

V roku 1998 sa v rámci Konceptie VIS začali tiež prípravné práce na vytvorenie internetovskej stránky MŽP SR.

Obrázok č. 1: Schéma subsystémov Rezortného informačného systému

Zdroj: MŽP SR